

نگرشی پیرامون

مقام علم و علماء

به ضمیمه ی

فصل الخطاب للمدرسين والطلاب

مؤلف:

محمد عظیم حسین بر

سرشناسه : حسین بر ، محمد عظیم ، ۱۳۵۱
 عنوان و نام پدید آور : مقام علم و علماء به ضمیمه فصل الخطاب للمدرسين و الطلاب .
 مشخصات نشر : تربت جام . امام محمد غزالی ۱۳۸۶ .
 مشخصات ظاهری : ۲۲۴ ص .
 شابک : 978 - 964 - 90672 - 7 - 8 :
 وضعیت فهرست نویسی : فیا
 موضوع : بزرگان ، علماء ، علم
 موضوع : فصل الخطاب للمدرسين و الطلاب .
 رده بندی کنگره : ۵۳ ح ۳ الف ۲۴۹/۵ BP
 رده بندی دیویی : ۲۹۷/۹۹۴۲ :
 شماره کتابشناسی ملی : ۱۰۹۰۳۹۹

انتشارات امام محمد غزالی

نگرشی پیرامون مقام علم و علماء

به ضمیمه فصل الخطاب للمدرسين و الطلاب

مؤلف : محمد عظیم حسین بر

شمارگان ۵۰۰۰ جلد

چاپ اول : ۱۳۸۸

۲۲۴ صفحه وزیری

چاپ و صحافی : چاپخانه گل نشر

شابک : ۹۷۸ - ۹۶۴ - ۹۰۶۷۲ - ۷ - ۸

۲۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

صفحه	عناوین
۱۰	تقریظ از شیخ الحدیث مولانا محمد یوسف حسین پور حفظه الله
۱۱	تقریظ از مولانا مفتی محمد زکریا دھواری حفظه الله
۱۴	مقدمه
۲۰	معنای لغوی علم
۲۱	تعاریفی از علم
۲۲	الفاظ مترادف با علم
۲۲	آیاتی از قرآن در مورد علم و علماء
۲۴	فضیلت علم
۲۸	قلم در قرآن وحدیث
۲۹	انواع قلم
۳۰	علم در کتابهای آسمانی گذشته
۳۲	هفت نعمت از علم به انبیاء علیهم السلام
۳۳	نهایت ارزش علم
۳۵	مقام علم و علماء در دنیا و آخرت
۳۸	علم بهتر است یا ثروت؟
۳۸	جواب حضرت ابن عباس رضی الله عنهما به اهل بصره
۳۹	اقسام علم در حدیث
۴۰	انواع علوم
۴۰	انواع مردم در علم ومال
۴۱	انواع مردم در دانایی
۴۱	صفت علم
۴۲	مراحل علم

۴۲	 مراحل علم
۴۳	 ارزش آموختن علم
۴۴	 تواضع و فروتنی در علم
۴۵	 اگر علم نافع نباشد
۴۶	 منع از یادگیری علم برای غیر رضای خدا
۴۷	 ثواب اعمال پس از مرگ
۴۸	 ناپدید شدن علم از نشانه های قیامت
۵۰	 پرهیز از کتمان علم
۵۱	 راههای حصول علم
۵۱	 شرایط تحصیل علم
۵۱	 تعاریفی از عالم
۵۳	 فضیلت معلم در احادیث و روایات
۵۴	 خصایل و ویژگی های معلم خوب
۵۵	 فضیلت و مقام علماء
۵۹	 پنج منقبت بزرگ برای علماء
۶۱	 از نصایح حضرت لقمان حکیم علیه السلام به فرزندش
۶۲	 علم و علماء در اقوالی از حضرت عمر رضی الله عنه
۶۴	 علم و علماء در اقوالی از حضرت علی رضی الله عنه
۶۷	 علم و علماء در اقوالی از حضرت ابودرداء رضی الله عنه
۶۹	 علم و علماء در اقوالی از حضرت عبدالله بن مسعود رضی الله عنه
۷۰	 علم و علماء در اقوالی از حضرت معاذ رضی الله عنه
۷۱	 علم و علماء در اقوالی از دیگر صحابه ی کرام رضی الله عنهم
۷۴	 علم و علماء در اقوالی از امام ابوحنیفه رضی الله عنه

- ۷۸ علم و علماء در اقوالی از امام شافعی رحمته الله علیه
- ۷۹ علم و علماء در اقوالی از امام احمد حنبل رحمته الله علیه
- ۸۰ علم و علماء در اقوالی از امام مالک رحمته الله علیه
- ۸۰ علم و علماء در اقوالی از حضرت عبدالله بن مبارک رحمته الله علیه
- ۸۱ علم و علماء در اقوالی از حضرت حسن بصری رحمته الله علیه
- ۸۲ علم و علماء در اقوالی از شیخ الاسلام احمد جام رحمته الله علیه
- ۸۳ علم و علماء در گفتار دیگر بزرگان دین
- ۸۹ سخنانی از بزرگان در تذکرة الاولیاء
- ۹۲ سخنانی از شیخ سعدی رحمته الله علیه
- ۹۳ ده گروه ظالم
- ۹۴ ده گروه دارای مقام بالا
- ۹۵ مجددین و علمای ربّانی، نایب انبیاء علیهم السلام
- ۹۶ مقام فقه و فقیه
- ۱۰۰ خصایل مفتی
- ۱۰۱ شروط مفتی
- ۱۰۱ فتوا در زمان رسول اکرم صلی الله علیه و آله
- ۱۰۱ فتوا در زمان صحابه ی کرام رضی الله عنهم
- ۱۰۲ فتوا در زمان تابعین
- ۱۰۳ طریقه های افتاء
- ۱۰۴ کلی ترین تقسیم بندی درباره ی علماء
- ۱۰۵ انواع علماء در گفتار حضرت سفیان ثوری رحمته الله علیه
- ۱۰۶ انواع علماء از نظر حضرت سهل تستری رحمته الله علیه

- ۱۰۶ مجالس مسجد شریف نبوی ﷺ
- ۱۰۷ حضور در مجالس علم و علماء
- ۱۰۷ فواید همنشینی با علمای ربّانی
- ۱۰۸ بهترین همنشین
- ۱۰۹ جواب یکی از علماء در صرف نظر از مناظره
- ۱۰۹ دگرگونی از مجالس علماء
- ۱۱۰ صفات زیبنده ی یک عالم ربّانی
- ۱۱۰ علایم علمای آخرت
- ۱۱۲ علایم علمای حقّانی
- ۱۱۲ علامات پیر و مرشد کامل
- ۱۱۴ کمال علم انسان نسبت به فرشتگان
- ۱۱۵ اجتهاد در علم انسان
- ۱۱۵ وجه امتیاز علم در حیوانات
- ۱۱۶ برتری و شرف علم بر عمل
- ۱۱۷ حکایت دو امیرزاده
- ۱۱۷ رابطه ی علم و عمل
- ۱۱۹ لازمه ی هماهنگی بین علم و عمل
- ۱۱۹ ذریعه ی دریافت حبّ الهی و توفیق عمل صالح
- ۱۲۰ راسخین در علم
- ۱۲۱ شرایط مقبولیت عمل
- ۱۲۱ اسباب هلاکت انسان
- ۱۲۱ عزّت علم
- ۱۲۳ علم، همان درخت بقا است
- ۱۲۵ برخی از دعاهاى رسول اکرم ﷺ درباره ی علم

۱۲۶		سخی ترین شخص
۱۲۶		آخرین کار در دنیا
۱۲۷		از اعمال اُمت کدام یک افضل است؟
۱۲۷		قوام دنیا به چهار شخص
۱۲۸		رحم بر سه شخص
۱۲۸		انتخاب دوست به خاطر سه چیز
۱۲۸		شش عادت نیک مؤمن
۱۲۹		پنج سؤال در روز قیامت
۱۳۰		ترس از سه چیز درباره ی اُمت
۱۳۰		بحث ریا و علماء
۱۳۱		حکایت امام ابوحنیفه رحمته الله و عالم
۱۳۱		همت و تلاش امام ابوالوفای حنبلی رحمته الله
۱۳۲		ورع علماء
۱۳۲		تعلق بود و نبود جهان
۱۳۳		فرق عالم و مولوی
۱۳۳		نصیحت رسول اکرم صلی الله علیه و آله به حضرت علی علیه السلام
۱۳۴		نصیحت حضرت علی علیه السلام به کمیل رضی الله عنه
۱۳۴		از نصایح امام غزالی رحمته الله به فرزندش
۱۳۵		آموخته های عالم واقعی در پرتو دانش
۱۳۶		آداب متعلم نسبت به عالم در گفتار حضرت علی علیه السلام
۱۳۷		شیوه ی رفتاری طالب العلم در کلام امام غزالی رحمته الله
۱۳۸		وظایف و رفتار شاگرد در ایام تحصیل
۱۳۹		حکایت حضرت حسین علیه السلام و بادیه نشین

- راه های تحصیل علم نافع برای طالب العلم ۱۴۱
- اسباب پیدایش نور و برکت علم در طالب العلم ۱۴۳
- تأثیر آداب در ترقی علم ۱۴۵
- موانع تحصیل علم ۱۴۵
- دلایل بی اثر شدن علم ۱۴۷
- اعمال زبان ۱۴۷
- وظایف شاگرد نسبت به استاد ۱۴۸
- وظایف استاد در کلام امام غزالی رحمته الله علیه ۱۴۹
- اقوالی در مورد احترام به استاد ۱۴۹
- ادب ثابت بنانی رحمته الله علیه با استادش حضرت انس رضی الله عنه ۱۵۱
- امام ابوحنیفه رحمته الله علیه و احترام استاد ۱۵۱
- احترام به فرزند استاد ۱۵۲
- برکت دعای استاد ۱۵۲
- عمل شیخ شمس الدین دمیاطی رحمته الله علیه ۱۵۲
- حکایت هارون الرشید و استاد ۱۵۳
- وظایف اصلی یک رسول ۱۵۳
- دقت در سه چیز برای شناسایی علم مضر ۱۵۴
- حلقه ی درس حضرت ابی بن کعب رضی الله عنه ۱۵۵
- حضرت ابن عباس رضی الله عنهما و تحصیل علم ۱۵۶
- حضرت حسن رضی الله عنه و اشتیاق به فراگیری ۱۵۸
- حضرت حسین رضی الله عنه و اشتیاق به فراگیری ۱۵۹
- سفر طولانی برای دریافت یک حدیث ۱۶۰
- امام بخاری رحمته الله علیه و شوق دریافت حدیث ۱۶۱

- امام ترمذی رحمته الله علیه و اشتیاق به حدیث ۱۶۲
- امام دارقطنی رحمته الله علیه و شوق دریافت حدیث ۱۶۳
- امام ابویوسف و احترام به علم ۱۶۳
- اشتیاق حافظ اثرم رحمته الله علیه برای دریافت حدیث ۱۶۴
- نقش بانوان در خدمات علمی ۱۶۴
- حکایت بلعم بن باعورا ۱۶۷
- صفات و شرایط مبلغ ۱۷۱
- اقسام تبلیغ ۱۷۱
- اسباب ترقی و تنزل مدارس ۱۷۲
- اساسنامه ی دارالعلوم دیوبند ۱۷۳
- عمل حضرت جبیر بن مطعم رضی الله عنه ۱۷۵
- جمله ی «نمی دانم، عار نیست» ۱۷۶
- اقوالی از صحابه رضی الله عنهم درباره ی «نمی دانم» ۱۷۶
- فصل الخطاب للمدرّسين والطلاب ۱۷۷ - ۲۲۱

بسم الله الرحمن الرحيم

تقریظ از :

شیخ الحدیث مولانا محمد یوسف حسین پور حفظه الله

مدیر حوزه ی علمیه ی عین العلوم گشت - سراوان

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ وَكَفَى وَ الصَّلَاةُ وَ السَّلَامُ عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَى

اما بعد:

رساله ای که در دست دارید به نام «نگرشی پیرامون مقام علم و علماء، نگارش
فرزند عزیز محمد عظیم حسین بر» کتابی بسیار ارزشمند است که امید وارم در
موضوع خودش مفید قرار بگیرد؛ بنده در مواضع متعددی نگاهی طائرانه و در
بعضی موارد عمیق انداختم، از نظر نقل از منابع، درست یافتم و از نظر افاده
درک نمودم که نامبرده جهت نفع رسانی به خوانندگان محترم زحمت سرشاری را
تحمل نموده و خواسته است ایشان بهره ی فراوانی از مطالب دینی بردارند؛ لذا
بنده نیز از قاریان عزیز می خواهم تا در مطالعه و بهره برداری از آن دقت به
خرج بدهند و نتیجه ی درستی را دریابند. خداوند متعال آن را وسیله ی مغفرت
کوتاهی های مؤلف و خوانندگان و بنده قرار بدهد.

بنده محمد یوسف حسین پور

خادم مدرسه ی عین العلوم گشت

۲۷ شوال المکرم ۱۴۲۹ قمری مطابق با ۶ / ۸ / ۱۳۸۷ شمسی

بسم الله الرحمن الرحيم

تقریظ از:

مولانا محمد زکریا دہواری مفتی حوزہ علمیہ عین العلوم کشت - سراوان

الحمد لله والصلاة والسلام على نبيه وعلى آله وصحبه اجمعين

اما بعد:

برادر محترم؛ آقای محمد عظیم حسین بر ہمت نموده و بحمد الله توانستہ اند پیرامون علم و عمل مطالبی بسیار جالب جمع آوری نمایند. احقر بنا بہ درخواست ایشان موفق شدم این رسالہ را از اول تا آخر از نظرم بگذرانم. اکثر مضامین متعلق بہ علم و عمل است و مطالعہ ی آن برای شایقین علم مفید بودہ و است. در حقیقت اسلام دین و آئین دانش است؛ نقطہ ی آغاز آن با توجہ بہ شرایط و محیط آن زمان کہ از کلمات ابتدایی علم بہرہ ای نداشتہ، علم (اِقْرَأْ) است.

بہ قول عالم فرزانه "علامہ ندوی" رَحِمَہُ اللہُ عَلَیْہِ اِگر در آن زمان قرار بود یک آئین جهانی کامل بہ وسیلہ ی رسولی اُمّی در مکان و محیط اُمّیین آغاز گردد، از پروفیسور، فیلسوف و دانشمندان جہان مشاورہ صورت می گرفت کہ از کجا آغاز کنیم. با توجہ بہ شرایطی کہ ذکر گردید در فکر فردی ہم این خطور نمی کرد کہ در چنین اوضاعی بہ کلمہ ی «اِقْرَأْ» خواندن = علم شروع شود. و اگر علی سبیل المثال این نظریہ را متفکری مطرح می کرد، چہ بسا کہ با ہزاران اعتراض مواجہ می شد؛ اما قرآن و آئین آسمانی از این کلمہ یعنی «

إِقْرَأْ، شروع کرد تا ضمن این که اعلام کند این آئین و دیدگاه کاملاً علمی است؛ به طور معجزه نیز خبر می دهد که به زودی زمانه ی علم فرا خواهد رسید و پرچم علم بر جهل در گیتی غلبه پیدا خواهد کرد. که می بینیم که در زمانی نه چندان دور علم به چه مقامی رسید و علماء و دانشمندان چه عزتی یافتند.

در سیرت نبوی ﷺ نیز مشاهده می کنیم که به علم چه قدر توجه شده است؛ در غزوه ی بدر از اسیرانی که توانایی پرداخت فدیة را نداشتند، خواسته شد به جای آن، ده نفر را خواندن و نوشتن بیاموزانند. دین اسلام علماء را وارث خود قرار می دهد: «العلماء ورثة الأنبياء». بخشنامه ی خلیفه ی دوم در رابطه با امور دولتی این بود: فردی که در علم، جایگاه بیشتری دارد مقدم دانسته شود. حضرت رسول ﷺ هنگام شروع سفر آخرت، فردی را که بیشتر قرآن یاد داشت مقدم می فرمودند؛ لذا علم در اسلام جایگاه ویژه ای دارد و علم منهای عمل بی سود است. عمل مفید و نافع علم با عمل است. صحیفه ی آسمانی در دومین کلمه اش به آن اشاره نموده است چنان که می فرماید: «إِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ» که قرائت و علم شما باید با نام خدا و با دستور و خواسته ی او آمیخته باشد؛ زیرا علمی که بدون نام و ترس خدا و براساس خواهشات نفس باشد، نتیجه اش غیر از ضرر چیزی دیگر نخواهد بود؛ به همین خاطر دین اسلام تأکید داشته که علم باید آن باشد که خوف ایزد متان را به همراه داشته و مطابق آن عمل شود و رنه فسادهایی بزرگ در دنیا رونما شده و می شود. همان طور که امروز به وسیله ی تکنولوژی و علم جدید بمب های اتمی ساخته می شود و مردم بی گناه، کودک و زنان بی پناه را هم در آتش آن سوزانده اند. این همان علمی است که با نام خدا توأم

نبوده است؛ لذا علم، همیشه مفید و سودمند بوده و است مشروط به این دو شرط: ۱- همراه عمل باشد؛ ۲- با خوف ربّ کائنات آمیخته باشد.

در جهان اسلام کسانی که به این دین ضرر رسانیده اند افرادی بودند که در علم مهارت داشته اند، اما چون عملشان با خوف، خشیت و تقوا همراه نبوده تا جایی رسیده اند که از مسیر صحیح و مستقیم منحرف و جزو هفتاد و دو فرقه ی ضالّه قرار گرفته اند و خودشان را تا آن جایی بنا بر غرور علمی از جاده ی مستقیم «ما أنا علیه وأصحابی» دور کرده اند که برای آن ها حتی نسبت به سلف صالح اعتماد صحیح و درست نمانده است و آن ها را گمراه تصور نموده اند. (أعاذنا الله)

فتنه ی خوارج، قادیانیت، پرویزیت و ... نتیجه ی همین غرور علمی بدون خشیت، تقوا و عدم توجه به دستورات و اوامر الله سبحانه و تعالی بوده است؛ لذا بسیار لازم است که به این سو با طلب علم صحیح و درست توجه کرد و علم خود را با عمل همراه، و با تقوا و خشیت ربّ قدّوس مزین کرد. خداوند متعال، علم صحیح و درست را به ما بیاموزد و علم وافر و کامل همراه با عمل نصیب ما بگرداند و مؤلف و حقیر را در زمره ی همین گروه قرار دهد.

وَأَمِينَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ ،

(مولانا) محمد زکریا دھواری

حوزه ی علمیه ی عین العلوم گشت — سراوان

ليلة الخميس ۱۵/۱/۱۴۲۹ هـ . ق

مطابق با

۴/۱۱/۱۳۸۶ شمسی

اعوذ بالله من الشيطان الرجيم

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه:

إِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ﴿١﴾ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ﴿٢﴾ إِقْرَأْ
وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ ﴿٣﴾ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ﴿٤﴾ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ﴿٥﴾

بلی آدم از علم یابد کمال نه از مشمت ماه و مال و مال
هو شمع از پی علم باید گدافت که بی علم نتوان فدا را شرافت
فردمند باشد طلب کار علم که گرم است پیوسته بازار علم
کسی را که شد در ازل بخت یار طلب کردن علم کرد افتخار
طلب کردن علم شد بر تو فرض دگر واهبست از پیش قطع ارض
برو دامن علم گیر استوار که علمت رساند به دارالقرار
میاموز هر علم، گر عاقلی که بی علم بودن بود غافل
تو را علم در دین و دنیا تمام که کار تو از علم گیرد نظام

شیخ سعدی شیرازی رحمته الله علیه

یکی از نیازهای اساسی بشر رسیدن به کمال است. و برای رسیدن به کمال و سعادت راه های گوناگونی را باید امتحان کرد.

یکی از راه های رسیدن انسان به کمال، حاصل کردن علم و محبت با علمای دین است؛ چراکه عبادات، معاملات، معاشرت، مناکحات و... همگی نیازمند به وجود علم و علماء هستند. اگر انسان برای رسیدن به علم و نزدیکی و محبت با علماء کوشش کند نتیجه ی مفیدی عاید او خواهد شد؛ چون هر

کسی که در طلب علم خارج شود در راه خداست تا مادامی که دوباره به وطن خویش بازگردد.

علم آمد رونق دنیا و دین علم آمد مصلح مق الیقین

علم آمد عاقلان را زیب دین جاهلان را پهلشان شد انگبین

علم وصف ذات مولای مبین علم فتم مرسلان را شد نکین

حاصل کردن علم، فقط یک بال است و بال دیگر برای پرواز، میدان عمل هر انسانی است، به آن چه که می آموزد.

بار درفت علم ندانم به مز عمل با علم اگر عمل نکنی شاف بی بری

علم آدمیتست و جهانمردی و ادب ورنه ددی بصورت انسان مصوری

"حضرت جامی" رحمۃ اللہ علیہ نیز می فرمایند:

چه کسب علم کردی، در عمل کوش که علم بی عمل، زهریست بی نوش
در حاصل کردن علم، نیت نیز از شرایط ضروری است؛ نیت نهایی یک طالب العلم و دانش آموز باید رضا و خشنودی ربّ العالمین باشد؛ زیرا هر کس به نیت آخرت علم کسب کند، به موفقیت حقیقی یعنی هدایت خواهد رسید. و چنین علمی زمانی نافع خواهد شد که با تعظیم خود علم، استاد و علماء همراه باشد.

طلب کردن علم از آن است فرض که بی علم کس را به مق راه نیست

کسی ننگ دارد ز آموختن که از ننگ نادانی آگاه نیست

یکی از چیزهایی که رسول اکرم صلی اللہ علیہ و آلہ و سلم نزد خداوند متعال برای افزایش آن دعاء فرمودند، همان افزونی در علم است که خداوند متعال در قرآن می فرماید:

وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا.

"نسفی" رحمه الله علیه به نقل از علماء می گوید: «خدای عزوجل پیامبرش را در هیچ چیزی به افزون طلبی فرمان نداده، جز در طلب علم.» در حدیث شریف هم آمده است که رسول خدا صلی الله علیه و آله چنین دعا می کردند: «اللهم انفعنی بما علمتني وعلمنی ما ینفعنی وزدنی علماً والحمد لله علی کل حال وأعوذ بالله من حال أهل النار.» بار خدایا! مرا از آن چه به من آموخته ای، بهره مندگردان، و آن چه را مایه ی بهره مندی من است به من بیاموزان و ستایش در هر حال از آن خداوند است و به خداوند عزوجل پناه می برم از حال اهل دوزخ.

همچنین از چیزهایی که رسول اکرم صلی الله علیه و آله از آن نزد خداوند پناه می جست، علم بی سود بود. از آیه ی فوق به خوبی روشن می شود که علم از آن سرمایه هایی است که در هر گرفتاری و پریشانی، راه های تاریک و پرپیچ و خم زندگی را هموار می کند و انسان را به سعادت آخروی رهنمون می سازد. نکته ی بعد، این که هر علمی که انسان حاصل می کند باید نسبت به آن تعهد داشته باشد؛ چرا که علم، بدون تعهد انسان را فایده ای نمی رساند. همان طور که در احادیث نیز تأکید شده، اگرانسان قدرت و توانایی دارد حتی در آخرین لحظات زندگی باید در پی یافتن علم و دانش بکوشد.

زمانی میاسای ز آموختن گر جان همی فواهی افروفتن

هر که ندارد ز آموختن ننگ گل بر آرد ز فار و لعل از سنگ

موضوع بعد احترام، ارزشمند شمردن و همنشینی و استفاده ی علمی از مجالس صاحبان علم و بصیرت، یعنی علمای کرام می باشد؛ چراکه اطاعت از اهل علم، اطاعت از خدا و رسول خدا صلی الله علیه و آله به شمار می رود. اگر چنان چه ما از مجالس علماء بهره بگیریم در بسیاری از مواقع به کار خواهد آمد؛ بزرگان

می فرمایند: «مجلس علماء به سان یک باغ پرازدرختان میوه است. هر که داخل آن باغ شود، به احتمال زیاد از میوه هایش نیز خواهد خورد و گرنه، حتماً از سایه ی دلپذیر درختانش بهره مند می شود.»

متأسفانه امروزه برخی از ما مردم در خواب غفلت به سر می بریم و به جای آن که عیوب خود را بینیم یا در فکر رفع آن برآییم فقط به عیوب دیگران، بالخصوص علماء می نگریم و کوچکتین لغزش آنان را به عنوان نکوهش بر سرزبان می آوریم؛ غافل از اینکه همان عالم، خصوصیات و ویژگیهای نیکویی دارد که ممکن است یکی از آن ها هم در مایافت نشود. بزرگان می فرمایند: «مقام علماء آن قدر ارزشمند است که حتی در جنت، خداوند متعال، مردم را برای پاسخ به سؤالات نزد آنان می فرستد.» و این عظمت، ارزش و مقام آن ها را برای ما واضح و آشکار می کند.

در این شکی نیست که علماء نیز ممکن است خطا کنند؛ برای اینکه معصوم بودن فقط خاصّ انبیاء علیهم السلام است؛ اما این که ما آن قول یا فعل را برای خود به عنوان یک ترفند جهت توجیه خود و کردارمان به کار گیریم، کاری عبث و بیهوده است و جز سردرگمی چیزی دیگر نصیب ما نمی کند. "مولانا جلال الدین رومی" رحمۃ اللہ علیہ می فرماید:

از قیاسش فنده آمد فلق را کو هو فود پنداشت صامب دلق را

کار پاکان را قیاس از فود مگیر گر چه باشد در نوشتن شیر شیر

"حضرت شیخ الحدیث مولانا محمدزکریا کاندهلوی" رحمۃ اللہ علیہ می فرمایند: «کلماتی که در این زمان در حق علماء گفته می شود، در فتاوی عالمگیری اکثر چنین کلماتی کلمات کفریه به شمار آورده شده است؛ اما مردم به سبب ناآگاهی از این غافلند؛ لذا خیلی لازم است که از استعمال چنین کلماتی به شدت احتیاط گردد؛ بالفرض اگر پذیرفته شود که در این

زمان، به طور کلی علمای حقّانی وجود ندارد و تمام کسانی که عالم گفته می شوند، علمای سوء و بد هستند باز هم شما فقط به گفتن اینکه بد هستند سبک دوش نخواهید شد، بلکه در این صورت، بر تمام مردم دنیا فرض می شود که در به وجود آوردن علمای حقّانی بکوشند؛ برای اینکه وجود علماء فرض کفایه است، اگر یک گروه برای این کار موجود باشد این فرض کفایه از گردن همه ساقط می شود وگرنه تمام مردم گناهکار خواهند شد،

علم اگر اندک بود، فوایدش مدار (آنکه علم دارد قدر بی شمار)

اگر یک عالم، هرچه قدر هم بد باشد باز هم وجود او ضروری است؛ چرا که ما در تمام مسائل شرعی و فقهی به وجود علماء نیاز داریم. ما نباید فقط عیوب یک عالم را ببینیم بلکه محسنات او را نیز ببینیم و از کارهای بدش دوری و از کارهای نیکش استقبال کنیم تا برای سعادت دنیوی و اخروی ما ذخیره ای باشد.

آن چه شما خوانندگان عزیز در این مجموعه خواهید خواند، در دو قسمت تنظیم شده که قسمت اول آن شامل آیات قرآن، احادیث و روایات، سخنان و حکایاتی از بزرگان دین است که این شاءالله خواندن آن ما را با مقام علم و علماء مانوس تر خواهد کرد؛ قسمت دوم آن سخنرانی "حضرت مولانا محمد عمر سریازی" رحمته الله علیه در جلسه ی ختم صحیح بخاری حوزه ی علمیه ی منبع العلوم کوه ون است که با عنوان **فصل الخطاب للمدرّسين والطلاب** در آخر کتاب آورده شده که شامل نصایح و پندهایی ارزنده خطاب به علماء و طلاب می باشد که توسط دوست عزیزم آقای مسعود شریف زاده گردآوری و تدوین شده است. این شاءالله باشد که حبّ علم نافع و عظمت مقام علماء در قلوب ما روز به روز بیشتر و ارتباط ما با آنان نزدیک تر و مستحکم تر شود. در پایان از زحمات و راهنمایی های بسیار ارزشمند

حضرت شیخ الحدیث مولانا محمد یوسف حسین پور حفظہ اللہ مدیر حوزہ
ی علمیه ی عین العلوم گشت و استاد بزرگوار مولانا محمد زکریا دھواری
حفظہ اللہ، استاد و مفتی حوزہ ی علمیه ی عین العلوم گشت کمال قدردانی
و تشکر را دارم. خداوند متعال به همه ی علماء جهت پیش بُرد مقاصد دین
مبین اسلام، طول عمر با برکت نصیب بفرماید. «آمین»

محمد عظیم حسین بُر، سراوان - گشت

۱۳۸۶/۸/۵ شمسی

مطابق با

شانزدهم شوال المکرم ۱۴۲۸ قمری